

**Ocena dorobku naukowego oraz działalności dydaktycznej i organizacyjnej
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego
Pani dr Agacie Piaseckiej**

1. Wstęp

Pani dr Agata Piasecka ukończyła studia z zakresu filologii rosyjskiej na Uniwersytecie Łódzkim w roku 2000. Po studiach rozpoczęła pracę w Instytucie Rusycystyki tej uczelni (w Katedrze Językoznawstwa). Nadal jest zatrudniona w tym instytucie (obecnie noszącym nazwę Instytut Studiów Wschodnioeuropejskich), na stanowisku adiunkta w Zakładzie Przekładu i Lingwistyki.

W roku 2005, także na Uniwersytecie Łódzkim, Habilitantka obroniła rozprawę doktorską pt. *Studium lingwistyczne i kulturologiczne rosyjskich frazeologizmów z komponentami cepðye i ðyua*, przygotowaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Jarosława Wierzbińskiego, zrecenzowaną przez prof. dr hab. Bożenę Ostromęcką-Frączak i prof. dr. hab. Stanisława Kochmana.

Doktor Piasecka jest autorką trzech monografii (w tym jednej poddoktorskiej), trzech podręczników akademickich oraz 57 artykułów w czasopismach i rozdziałów w tomach zbiorowych wydanych w Polsce (40 prac) i za granicą – w Rosji (8), Ukrainie (4), Bułgarii (3), Serbii (1) i w Niemczech (1). W swoim dorobku ma również współautorstwo słownika i redakcję/współredakcję dwóch tomów zbiorowych i dziewięciu numerów czasopisma. Regularnie wygłasza referaty podczas krajowych i zagranicznych konferencji naukowych. Należy też tu odnotować staże naukowe i dydaktyczne za granicą, a z aktywności organizacyjnych i dydaktycznych – m.in. liczne funkcje pełnione w macierzystej uczelni

i opiekę nad studenckim kołem naukowym. Już z tego krótkiego wyliczenia osiągnięć naukowych i przejawów działalności organizacyjnej i dydaktycznej można wysnuć wniosek, że Habilitantka wykazuje się dużą aktywnością – zarówno w swojej uczelni, jak i w innych polskich, a także zagranicznych ośrodkach akademickich – we wszystkich wymienionych obszarach działalności.

2. Ocena dorobku naukowego

Do oceny dorobku w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego Pani dr Agata Piasecka przedstawiła czternaście prac:

- monografię pt. *Człowiek w relacji ze zwierzętami hodowlanymi. Lingwistyczne studium antropocentryzmu (na podstawie polskich i rosyjskich frazeologizmów animalistycznych)*, Łódź 2025, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 258 s.
- dwa podręczniki akademickie:
 - *Zarys frazeologii współczesnego języka rosyjskiego (ujęcie funkcjonalno-teoretyczne)*, Łódź 2021, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 116 s.
 - *Wybrane zagadnienia z frazeologii rosyjskiej wraz ze słownikiem rosyjskich jednostek stałych*, Łódź 2022, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 128 s.
- *Polsko-ukraiński słownik frazeologiczny*, współaut. Ija Tulina-Blumental, Łódź 2016, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 185 s.
- siedem artykułów opublikowanych w czasopismach:
 - *Dusza w kulturze i języku*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica Rossica” 2008, nr 4: *Język i kultura*, s. 119–135
 - *Językowa eksplikacja uczucia strachu w ruszczyźnie*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica Rossica” 2012, nr 8: *W kręgu zagadnień semantycznych, kulturologicznych i pragmatycznych*, s. 64–71
 - *Wizerunek świni w języku polskim i rosyjskim (na podstawie materiału leksykograficznego)*, „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego” 2013, nr 59, s. 209–224
 - *Отражение концепта голова в русской языковой картине мира (на материале фразеологии)*, „Система і структура східнослов'янських мов” 2017, nr 12, s. 146–165

- *Antropocentryzm jako wykładnik relacji homo-animal (na podstawie polskich i rosyjskich frazeologizmów z zoonimem koza)*, „Językoznawstwo” 2025, nr 24, s. 39–49
 - *Językowy obraz procesów poznawczych we frazeologii polskiej (analiza kognitywno-metaforyczna)*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Rossica” 2025, nr 18, s. 95–111
 - *Pejoratywizacja zooleksemów bydło/skot w języku polskim i rosyjskim (na podstawie metaforyki i frazeologii zwierzęcej)*, „Językoznawstwo”, 2025, nr 23, s. 27–37
- trzy rozdziały w tomach zbiorowych:
- *Rosyjskie frazeologizmy z leksemami o realnym i pozornym znaczeniu ‘zwierzę’*, [w:] *Ze studiów nad literaturami i językami wschodniosłowiańskimi*, red. A. Ksenicz, P. Stasińska, Zielona Góra 2008, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, s. 269–276
 - *Odzwierzęce nazwy osób w rosyjskiej leksyce i frazeologii*, [w:] *Z zagadnień semantyki i stylistyki tekstu*, red. A. Ginter, Łódź 2010, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, s. 455–464
 - *Концепт ‘сердце’ в русском языке (на примере избранных фразеологизмов)*, [w:] *Teoretyczne i praktyczne aspekty badań semantyki i stylistyki*, red. J. Wierzbński, T. Daiber, G. Gochev, I. Zlatev, Łódź 2012, Primum Verbum, s. 226–235.

W ocenie dorobku naukowego skoncentruję się przede wszystkim na wskazanej jako główne osiągnięcie monografii *Człowiek w relacji ze zwierzętami hodowanymi. Lingwistyczne studium antropocentryzmu (na podstawie polskich i rosyjskich frazeologizmów animalistycznych)*, wydanej w roku 2025. Jeżeli chodzi o podręczniki akademickie, ze względu na ich przeznaczenie zajmę się nimi w części recenzji omawiającej działalność dydaktyczną Habilitantki, chociaż oczywiście nie można im odmówić cech charakterystycznych dla publikacji naukowych.

2.1. Monografia *Człowiek w relacji ze zwierzętami hodowanymi. Lingwistyczne studium antropocentryzmu (na podstawie polskich i rosyjskich frazeologizmów animalistycznych)*

Jak już wyżej wspomniałam, Pani dr Piasecka wskazała w autoreferacie tę monografię jako swoje najważniejsze osiągnięcie naukowe.

Monografia koncentruje się na polskich i rosyjskich związkach frazeologicznych z nazwami zwierząt hodowlanych – koni, bydła, trzody chlewnej, owiec i kóz. Autorka kreśli językowy obraz tych zwierząt, uwzględniając ich wartościowanie i metaforyczność. Analizowany materiał zawiera 460 polskich i 704 rosyjskie frazeologizmy. Skala przeprowadzonych badań, ujawniająca się m.in. w liczbie analizowanych jednostek frazeologicznych, zdecydowanie zasługuje na uznanie.

Wiodącym tematem monografii stały się wyrażenia metaforyczne odnoszące się nie tyle do samych zwierząt, co do człowieka. Autorka na s. 40, porównując tę monografię z wcześniejszą pracą pt. *Językowe portrety zwierząt hodowlanych w przestrzeni semantyczno-kulturowej polszczyzny i ruszczyzny (na materiale frazeologii)* (Łódź 2018), pisze: „W prezentowanym studium perspektywa ulega zasadniczemu przesunięciu: w centrum uwagi znajduje się językowy obraz człowieka oraz sposoby przejawiania się antropocentryzmu w polskich i rosyjskich frazeologizmach z komponentem zoonimicznym. O ile część materiału źródłowego pozostaje zbieżna, to nowe są pytania badawcze, struktura analizy, założenia teoretyczne oraz przyjęta metodologia. Szczególny nacisk położono tu na klasyfikację frazeologizmów według sposobów manifestowania się antropocentryzmu, a także na próbę rekonstrukcji postaw kulturowych i społecznych ukrytych w językowej konceptualizacji zwierząt”. Autorka analizuje podwójną metaforyzację: człowiek tworzy frazeologizmy przypisując zwierzętom swoje cechy fizyczne i charakterologiczne oraz zachowania, by później wykorzystać te jednostki językowe do opisu samego siebie. Wiele z takich wyrażen jest nacechowanych negatywnie, stąd ich używanie do obrażania, wyśmiewania i pomniejszania bliźnich.

Autorka charakteryzuje zebrane frazeologizmy w kategoriach opozycji semantycznych, a także poszczególnych cech, pogrupowanych w sześciu modelach:

- model praktyczny (opozycje: pożyteczne – bezużyteczne (szkodliwe); bezpieczne – niebezpieczne, groźne; traktowane z troską, z szacunkiem, z czułością – traktowane okrutnie, z pogardą, z ironią)
- model perceptywny (percepcja wzrokowa: opozycje: ładne – brzydkie, czyste – brudne, przyjemne – nieprzyjemne; percepcja słuchowa: opozycja przyjemne – nieprzyjemne; percepcja węchowa: opozycja przyjemne – nieprzyjemne)
- model fizyczny (opozycje: silny, zdrowy – słaby, chory; młody – stary)
- model dynamiczny (opozycje: szybko, energicznie, intensywnie – wolno, niezdarnie, ociężale; typowo – dziwnie)
- model umysłowy (opozycja: mądry – bezrozumny, bezmyślny)
- model charakterologiczny (cechy: niewinność, pokora, lekkomyślność, zawziętość, dwulicowość, łagodność, agresywność, pracowitość, lenistwo, uległość, nieuczciwość itp.).

Wyróżnione opozycje i cechy w ramach tych modeli umożliwiły Autorce przeprowadzenie szczegółowej analizy porównawczej zebranych frazeologizmów polskich i rosyjskich. Na uznanie zasługuje również podanie źródeł przy omawianych jednostkach.

Habilitantka ujęła ważniejsze prace z zakresu frazeologii (prace m.in. S. Bąby, W. Chlebdy, A. M. Lewickiego), ze szczególnym uwzględnieniem jednostek z komponentem animalistycznym (prace m.in. A. Czapigi, K. Mosiołek-Kłosińskiej, M. Raka, A. Spagińskiej-Pruszk, J. Szerszunowicz), semantyki – z naciskiem na językowy obraz świata i teorię metafory konceptualnej (prace m.in. J. Anusiewicza, J. Bartmińskiego, G. Lakoffa i M. Johnsona, A. Pajdzińskiej, R. Tokarskiego). Wybór wykorzystanej w monografii bogatej literatury przedmiotu nie budzi wątpliwości. Autorka niezwykle trafnie dobrała publikacje, które pomogły Jej sformułować teoretyczno-metodologiczne podstawy przeprowadzonych przez siebie badań.

Monografię oceniam pozytywnie, lecz z recenzenckiego obowiązku muszę napisać o pewnych niedociągnięciach i wątpliwościach.

(1) Struktura monografii jest prawidłowa, jednak brakuje (wyodrębnionych) podsumowań na końcu każdego rozdziału i/lub zapowiedzi treści następnych części monografii.

(2) Uwaga dotycząca podziału treści na akapity: niektóre akapity wydają się zbyt krótkie (np. na s. 35).

(3) Autorka powinna zwrócić uwagę na precyzyjne użycie niektórych terminów odnoszących się do zwierząt. Przykładowo na s. 22 czytamy: „Najwięcej frazeologizmów związanych jest z pięcioma gatunkami: *koniem, krową, świnia, owcą i kozą*”. Otóż żadne z wymienionych zwierząt gatunkiem nie jest. Przytoczmy tu ustalenia systematyki: koń, świnia, owca – rodzaj, zaś gatunki to koń domowy, świnia domowa, owca domowa i koza domowa. Natomiast krowa według *Słownika języka polskiego PWN* to: «dorosła samica bydła domowego, o krępej budowie ciała, małych rogach i gładkiej, krótkiej sierści; też: dorosła samica innych ssaków przeżuwających» (<https://sjp.pwn.pl/slowniki/krowa.html>).

Inne przykłady: cytat ze s. 53, gdzie Autorka ma na myśli konia: „Frazeologiczny wizerunek samca kobyły odznacza się bogactwem i różnorodnością cech konotacyjnych”; cytat ze s. 106: „We frazeologii utrwalono, że samiec krowy potrafi odstraszać odpowiednią postawą, której towarzyszy wrogie spojrzenie. Prezentowany jest on jako zwierzę agresywne, nieobliczalne i potencjalnie *niebezpieczne* dla człowieka”, gdzie jest mowa o byku («niekastrowany samiec bydła domowego; też: samiec bizona, żubra, jelenia itp.»), <https://sjp.pwn.pl/slowniki/byk.html>); cytat ze s. 161: „Sposób poruszania się cieląt, utrwalony w komparatywach, ma swoje źródło w rzeczywistych obserwacjach młodych krów, które tuż po narodzinach poruszają się powoli, niezdarnie, chwiejnie, często nie potrafią utrzymać się na nogach”; cytat ze s. 124–125: „Z uwagi na to przedstawicielkę słabej płci, noszącą niegustowny, przesadny makijaż, porównano w ruszczyźnie właśnie do „umazanej” błotem samicy wieprza” (*wieprz* «wytrzebiony samiec świnii domowej»), <https://sjp.pwn.pl/slowniki/wieprz.html>).

(4) Również można byłoby się zastanowić nad użyciem terminu *fauna* w odniesieniu do zwierząt hodowlanych. Przykłady: „Frazeologia rosyjska oddaje obraz skrajnego wyczerpania fauny, odsłaniając równolegle wizerunek surowego, egoistycznego i pazernego człowieka, myślącego jedynie o dobrach materialnych i swojej własnej wygodzie” (s. 113); „Nie brakuje w repertuarze słowiańskiej frazeologii animalistycznej związków, które akcentują bezwzględne podporządkowanie zwierząt woli człowieka. Fauna ukazywana jest w nich jako pasywna, bezradna, pozbawiona inicjatywy” (s. 110); „Postępowanie człowieka, który postrzega zwierzęta głównie jako źródło mięsa, wywołuje wśród fauny niechęć i przerażenie” (s. 117).

Można tu przywołać definicję ze *Słownika języka polskiego PWN*: *fauna* «ogół gatunków zwierząt charakterystycznych dla danego obszaru, środowiska lub okresu geologicznego» (<https://sjp.pwn.pl/slowniki/fauna.html>) i rozpatrzyć kwestię, czy terminu *fauna* można użyć,

kiedy jest mowa o zwierzętach gospodarskich, jak to robi Habilitantka w wyżej przytoczonych cytatach z monografii.

(5) Autorka dokładnie opisuje procesy metaforyzacji, ale można byłoby się zastanowić, czy w analizach nie brakuje bezpośredniego sformułowania metafor stojących za omawianymi wyrażeniami przenośnymi – zapisanych kapitalikami, np. CIĘŻKO PRACUJĄCY CZŁOWIEK TO KOŃ. Takie rozwiązanie pomogłoby w odróżnieniu wyrażen metaforycznych od metafor nadrzędnych.

(6) Chciałabym również zwrócić uwagę na brak tłumaczeń cytatów na język polski, czasami ta uwaga dotyczy też wyjaśnień znaczeń omawianych frazeologizmów. Trzeba jednak tu zauważyć, że filolodzy pisząc po polsku o innych językach często wychodzą z założenia, że kierują swoje publikacje do osób specjalizujących się w badaniu danych języków. Przekład cytatów na polski i podanie dosłownych tłumaczeń omawianych przykładów z pewnością poszerzyłyby krąg odbiorców.

Należy tu jednak odnotować, że Habilitantka cytuje W. von Humboldta z rosyjskiego przekładu, jak również omawia poglądy m.in. A. Wierzbickiej korzystając z publikacji w języku rosyjskim (s. 58–59).

(7) Kolejna kwestia to korzystanie ze źródeł. W przypisie nr 23 na s. 52 Autorka cytuje definicję *konia trojańskiego* z Wikipedii (a definicję można znaleźć w *Wielkim słowniku języka polskiego PAN* – ujętym w monografii w spisie źródeł – pod adresem: <https://wsjp.pl/haslo/podglad/29728/kon-trojanski/4539144/w-komputerze>: «program komputerowy, który oprócz działań pożądanых przez użytkownika, do których jest oficjalnie przeznaczony ma również ukryte przez użytkownikiem funkcje niepożądane, np. szpiegowanie jego aktywności internetowej»).

Ponadto dobrze byłoby zastanowić się nad powoływaniem się na naukowe publikacje, także z innych dyscyplin, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Wybranych źródeł naukowych brakuje m.in. w następującym fragmencie: „Liczne badania naukowe dowodzą wysokiego poziomu inteligencji koni. Zwierzęta te wyróżniają się zdolnością rozróżniania kształtów oraz kojarzenia symboli z liczbą rzeczywistych przedmiotów (3 naukowe ciekawostki o koniach, o których nie wiedziałeś, <https://petsworld.com.pl/3-naukowe-ciekawostki-o-koniach-o-ktorych-nie-wiedziales/>, dostęp: 21.05.2024)” (s. 168).

(8) Kolejne wątpliwości dotyczą oceniania użytkowników języka i samego języka. Pada tu istotne pytanie – czy badacze mają prawo wydawać sądy bądź określać, jak powinno być, nawet jeżeli z „nieakademickiego”, zdroworozsądkowego czy ekologicznego (itp.) punktu widzenia „mają rację” – co ma miejsce w przypadku opinii wyrażonych w tej monografii (choć muszę zaznaczyć, że to moje zdanie, bo ktoś inny może uważać inaczej), czy też powinni starać się zachować neutralność wobec opisywanych zjawisk. Tutaj przytoczę przykład: „Ludzie jednak przyrównują grupowo przemieszczające się owce i barany do poruszającego się chaotycznie i bezmyślnie tłumu. To niezwykle smutne, że człowiek w taki sposób waloryzuje faunę, która nie potrafi funkcjonować w pojedynkę nie z powodu braku inteligencji, ale z biologicznej potrzeby życia w grupie. Zebrane komparatywy konotują ‘brak zdrowego rozsądku’ i ‘brak umiejętności konstruktywnego działania’ [...]” (s. 161–162).

Również można się zastanowić na końcowym akapitem monografii: „Język zapewne będzie ewoluował. Dobrze byłoby, gdyby stał się przestrzenią, w której konwencja może łączyć się z refleksją nad nowymi, starannie przemyślanymi ideami. Wartości definiujące człowieczeństwo – empatia, szacunek, wrażliwość, odpowiedzialność, współczucie – powinny wyznaczać kierunek wszystkich przemian i wiązać tradycję z potrzebami obecnych czasów. Dzięki temu spuścizna przeszłości będzie mogła harmonijnie współistnieć z nowoczesnym spojrzeniem na nasze miejsce w świecie” (s. 190).

Pytanie o prawo badaczy do wydawania opinii – tu o użytkownikach języka i samym języku, oraz prawo do sugerowania pożądanego kierunku rozwoju – w naszym przypadku języka, pozostawiam otwarte.

(9) Zwracam uwagę na niekonsekwentne stosowanie kursywy i pojedynczego cudzysłowu. W publikacjach językoznawczych zwyczajowo kursywą zapisuje się analizowane przykłady, a w pojedynczy cudzysłów ujmuje się tłumaczenia obcojęzycznych przykładów na język pracy. W omawianej monografii oprócz takich zastosowań kursywa i cudzysłowy są używane (mam wrażenie, że niekiedy dosyć przypadkowo) do wyróżnienia pewnych słów, co wprowadza chaos. Chodzi tu m.in. o to, żeby wyraźnie odróżnić słowa od zwierząt, do których te słowa się odnoszą, żeby było wiadomo, kiedy mowa jest o języku, a kiedy o rzeczywistości pozajęzykowej.

Przykłady: „Zebrany materiał wskazuje, że najistotniejszą rolę w życiu człowieka odgrywają *koń* i *krowa*, dużo mniejszą – *owca* i *koza*. Wyjaśnienie tej zależności wydaje się logiczne. *Konie* były niegdyś zwierzętami rycerzy i towarzyszyły człowiekowi na polu bitwy” (s. 92, pominęłam w tym cytacie numery przypisów), „W stosunku do *kóz* czy *owiec* ludzie

zazwyczaj zachowują pewien dystans i nie odnoszą się do nich z *czułością*. Natomiast bliskość między koniem a człowiekiem może skutkować pojawieniem się głębokiej więzi emocjonalnej” (s. 93), „Frazelogizmy podkreślają ‘podporządkowanie’, ‘bierność’ i ‘niemoc’ zwierząt wobec *Homo sapiens: patrzy jak krowa na rzeźnika* (JPZW)” (s. 117).

(10) Uwaga dotycząca jednej pozycji w bibliografii (s. 203) – monografię *Metafory w naszym życiu* (Lakoff i Johnson 1988) przełożył na język polski T. P. Krzeszowski (a nie – jak podano – H. Kardela i P. Łozowski).

Podsumowując, jak już wcześniej napisałam, moja opinia o monografii jest pozytywna – przede wszystkim ze względu na wnikliwą analizę bogatego materiału językowego i zastosowanie efektywnych rozwiązań metodologicznych, jak również z uwagi na szersze – ujmujące perspektywę kulturową – spojrzenie na zjawiska językowe. Autorka z powodzeniem wykazuje, że nie można badać frazeologizmów bez uwzględnienia pozajęzykowego kontekstu ich użycia, a także pochodzenia i motywacji. Monografia również stawia istotne pytania z zakresu etyki. Ponadto dowodzi świetnej orientacji Habilitantki w literaturze przedmiotu. Natomiast jeżeli chodzi o powyższe uwagi krytyczne (bądź polemiczne), żywię nadzieję, że okażą się one pomocne w Jej dalszej pracy naukowej.

2.2. Polsko-ukraiński słownik frazeologiczny

Opublikowany w 2016 roku *Polsko-ukraiński słownik frazeologiczny* powstał we współpracy z rodzimą użytkowniczką języka ukraińskiego, Iją Tuliną-Blumental. Słownik zawiera ok. 1200 jednostek frazeologicznych. W rozdziale wstępnym Autorki podają źródła, szczegółowo opisują układ słownika i podają przykłady haseł. Z pewnością rozdział ten dostarcza potencjalnym użytkownikom słownika – szczególnie studentom – praktycznych wskazówek, jak z niego korzystać.

Słownik ten jest niezwykle cenną pozycją leksykograficzną. Jak zauważają w przedmowie same Autorki, „Niniejszy leksykon zapełnia brakującą lukę wśród pozycji konfrontujących frazeologię języków słowiańskich. Jego Autorki mają nadzieję, iż będzie on wykorzystywany przez tłumaczy, dziennikarzy, studentów, a także miłośników języka i kultury ukraińskiej w Polsce oraz języka i kultury polskiej na Ukrainie” (s. 7). Z pewnością słownik ten wypełnia wspomnianą lukę.

Jestem przekonana, że wielu studentów, tłumaczy i innych użytkowników słownika z niecierpliwością czeka na spełnienie złożonej w przedmowie obietnicy opracowania kolejnego leksykonu frazeologicznego, tym razem poszerzonego o przykłady wyekscerpowane ze współczesnej literatury pięknej i tekstów niebeletrystycznych, pochodzących ze środków masowego przekazu.

2.3. Artykuły w czasopismach i rozdziały w tomach zbiorowych

W przedstawionych do recenzji artykułach opublikowanych w czasopismach i rozdziałach w tomach zbiorowych Pani dr Agata Piasecka zajmuje się zagadnieniami z zakresu językowego obrazu świata, badając nie tylko użycie nazw zwierząt (świni, kozy i bydła) i nazw osób pochodzących od nazw zwierząt, ale także pojęcia takie jak 'strach', 'dusza', 'głowa' i 'serce'.

W pracach *Wizerunek świni w języku polskim i rosyjskim (na podstawie materiału leksykograficznego)*, *Antropocentryzm jako wykładnik relacji homo-animal (na podstawie polskich i rosyjskich frazeologizmów z zoonimem koza)*, *Pejoratywizacja zooleksemów bydło/skot w języku polskim i rosyjskim (na podstawie metaforyki i frazeologii zwierzęcej)*, *Rosyjskie frazeologizmy z leksemami o realnym i pozornym znaczeniu 'zwierzę'* oraz *Odzwierżące nazwy osób w rosyjskiej leksyce i frazeologii*, Autorka – podobnie jak w wyżej omówionej monografii – analizuje użycie zoonimów, ze szczególnym uwzględnieniem ich występowania w związkach frazeologicznych, co naturalnie wiąże się z ich metaforyzacją w obu językach.

W rozdziale pt. *Концепт 'сердце' в русском языке (на примере избранных фразеологизмов)*, poświęconym związkom frazeologicznym zawierającym komponent 'serce' oraz w artykule pt. *Dusza w kulturze i języku* Habilitantka wraca do zagadnień poruszonych w swojej rozprawie doktorskiej. W pierwszej z tych prac ukazuje, jak język wiąże pojęcie 'serce' ze sferą emocjonalną. W drugiej z wymienionych prac Habilitantka zajmuje się tytułowym pojęciem w języku rosyjskim, nakreślając uprzednio kontekst filozoficzny (począwszy od poglądów filozofów starożytnych) i religijny. Także i ten artykuł pokazuje, że przy omawianiu zjawisk językowych konieczne jest uwzględnienie perspektywy kulturowej.

Odbicia sfery emocjonalnej w języku dotyczy również inna praca, a mianowicie artykuł pt. *Językowa eksplikacja uczucia strachu w ruszczyźnie*, w którym Autorka przedstawia związki frazeologiczne z komponentem 'strach'. Jak słusznie zauważa we wnioskach,

„Zaprezentowany materiał ukazuje ścisły związek języka z naiwną wiedzą o uczuciu strachu. Próba usystematyzowania danych lingwistycznych dowodzi, iż większość czysto fizycznych symptomów uczuć uzyskuje językową eksplikację w postaci frazeologizmów. Paremie natomiast uzupełniają powstały w ten sposób obraz o potoczne sądy dotyczące doniosłości cechy, jaką jest odwaga, i jednoznacznego potępienia strachu” (s. 69).

W artykule *Отражение концепта голова в русской языковой картине мира (на материале фразеологии)* Pani dr Piasecka omawia powiązanie pojęcia ‘głowa’ w języku rosyjskim m.in. z intelektem, uczuciami, postawami życiowymi czy wolą, a także z charakterem człowieka. Pojęcie to analizowane jest również w artykule *Językowy obraz procesów poznawczych we frazeologii polskiej (analiza kognitywno-metaforyczna)*. W pracy tej Autorka omawia również wiele innych połączeń wyrazowych związanych z myśleniem, w których pojęcie to nie występuje. W obu artykułach Autorka identyfikuje metafory stojące za badanymi jednostkami frazeologicznymi, np. UMYŚL/GŁOWA TO POJEMNIK, UMYŚL TO MASZYNA.

Niektóre z zastrzeżeń i wątpliwości przedstawionych powyżej w opinii o monografii dotyczą też omówionych tu pokrótce artykułów i rozdziałów w tomach zbiorowych (nie będę tu powtarzać tych zastrzeżeń). Natomiast – co istotniejsze – moja ogólna ocena tych prac jest pozytywna.

2.4. Referaty konferencyjne i staże naukowe

Od uzyskania stopnia doktora do chwili obecnej Habilitantka wygłosiła 32 referaty, z czego 21 w Polsce (podczas konferencji zorganizowanych przez ośrodki akademickie w Łodzi, Szczecinie, Zielonej Górze, Katowicach, Rzeszowie i Płocku) i 11 za granicą (w Rosji i Ukrainie). Referaty dotyczyły zagadnień poruszanych w omówionych wcześniej publikacjach, głównie z zakresu polskiej i rosyjskiej frazeologii.

Miałam przyjemność wysłuchać kilku referatów Pani dr Piaseckiej przedstawionych podczas konferencji z cyklu „Świat Słowian w języku i kulturze”, organizowanych przez filologów (głównie rusycystów) z Uniwersytetu Szczecińskiego. Za każdym razem były to wystąpienia świetnie przygotowane, zaciekawiające słuchaczy i prowokujące ich do przemyśleń.

Należy tu też przypomnieć, iż Habilitantka odbyła siedem staży badawczo-naukowych za granicą: w Instytucie Sławistyki Uniwersytetu Justusa Liebiga w Giessen w Niemczech (2006, 2009, 2014, 2015, 2022, 2024) i w Państwowym Instytucie Języka Rosyjskiego im.

A. Puszkina w Moskwie w Rosji (2011) i jeden w Polsce: w Instytucie Językoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego (2025).

Aktywność konferencyjna Pani dr Piaseckiej, jak również Jej staże naukowe w Polsce i za granicą, bez cienia wątpliwości zasługują na ocenę pozytywną.

2.5. Redakcja tomów zbiorowych

Do działalności naukowej (a jednocześnie organizacyjnej) zaliczyć należy również redakcję tomów zbiorowych. Habilitantka podjęła się prac redakcyjnych nad następującymi tomami:

- współred. I. Blumental, *W kręgu zagadnień semantyki i stylistyki tekstu*, Łódź 2014, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 428 s.
- współred. K. Ratajczyk, *W kręgu zagadnień języka, literatury i kultury. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Jarosławowi Wierzbickiemu*, Łódź 2022, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 280 s.

3. Ocena działalności dydaktycznej

W macierzystej uczelni Pani dr Piasecka prowadzi zajęcia z licznych przedmiotów, wśród których znalazły się m.in. praktyczna nauka języka rosyjskiego, gramatyka opisowa i metodyka nauczania tego języka, wstęp do językoznawstwa, seminarium licencjackie i zajęcia fakultatywne. Dotychczas objęła opieką promotorską 52 prace licencjackie i zrecenzowała 40 kolejnych prac licencjackich oraz 48 prac magisterskich. Studenci oceniają prowadzone przez Nią zajęcia bardzo pozytywnie.

Należy też w tym miejscu przypomnieć, że w latach 2001–2010 Habilitantka prowadziła założone przez siebie Językoznawcze Koło Naukowe Rusycystów, pomagając studentom w rozwoju zainteresowań badawczych i umożliwiając im udział w licznych przedsięwzięciach i wydarzeniach akademickich w Polsce i za granicą.

Warto tutaj również odnotować współpracę dydaktyczną Habilitantki z zagranicznymi uczelniami. W ramach programu Erasmus+ odbyła staże dydaktyczne w czterech krajach: w Niemczech (3 staże) oraz w Finlandii, Litwie i Bułgarii.

Jak już wyżej zasygnalizowałam, Habilitantka przedstawiła do oceny dwa podręczniki akademickie, które ukazały się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego: *Zarys frazeologii współczesnego języka rosyjskiego (ujęcie funkcjonalno-teoretyczne)* (2021) oraz *Wybrane zagadnienia z frazeologii rosyjskiej wraz ze słownikiem rosyjskich jednostek stałych* (2022). Wcześniej opublikowała skrypt pt. *Rosyjska frazeologia i frazeografia. Skrypt z ćwiczeniami do nauki języka rosyjskiego dla studentów filologii rosyjskiej* (Łódź 2012, Primum Verbum).

Podręczniki zostały dobrze opracowane. Dzielią się na część teoretyczną i praktyczną. W części teoretycznej studenci mają możliwość zapoznania się z wybranymi zagadnieniami z zakresu frazeologii (są to m.in. historia badań frazeologicznych, kwestie terminologiczne, cechy związków frazeologicznych, ich struktura i pochodzenie, frazeologia a kultura), a potem – w części praktycznej – wykonania zaproponowanego przez Autorkę zestawu ćwiczeń. Podręcznik z roku 2021 zawiera 50 ćwiczeń, zaś ten z roku 2022 – 18. Podręcznik z roku 2021 uwzględnia pytania kontrolne dotyczące treści przedstawionych w części teoretycznej, jak również listy publikacji z zakresu frazeologii w języku polskim i rosyjskim. Podręcznik z roku 2022 dodatkowo oferuje studentom słownik najczęstszych rosyjskich frazeologizmów. Na uwagę zasługuje fakt, że oba podręczniki są dwujęzyczne, co z pewnością okazuje się istotne w przypadku studentów, którzy jeszcze nie opanowali języka rosyjskiego w stopniu umożliwiającym samodzielną lekturę tekstów w tym języku. Autorka w przedmowie do wcześniejszego podręcznika pisze: „Oddany w Państwa ręce zarys frazeologii może być pomocny podczas zajęć ze współczesnego języka rosyjskiego na dowolnym właściwie etapie nauki. Został on pomyślany w taki sposób, aby zarówno studenci z podstawową znajomością języka rosyjskiego, jak i ci bardziej zaawansowani byli w stanie samodzielnie zorientować się w prezentowanej problematyce badawczej” (s. 10). Także warto byłoby tu zauważyć, że dwujęzyczne podręczniki umożliwiają studentom opanowanie terminologii językoznawczej zarówno polskiej, jak i rosyjskiej, co nie tylko pozytywnie wpłynie na rozumienie tekstów naukowych sporządzonych w obu językach, ale także przygotuje studentów do pisania własnych tekstów w tych językach – prac dyplomowych, wystąpień podczas studenckich konferencji czy nawet artykułów (tu można przywołać wspomniane wcześniej studenckie koło naukowe prowadzone przez Habilitantkę).

Publikacje te są niezwykle cenne, tym bardziej, że obecnie naukowcy nie są skłonni do poświęcania zbyt wiele swojego czasu i energii na opracowanie podręczników dla studentów (m.in. dlatego, że materiały dydaktyczne nie zostały ujęte w wykazach punktowanych publikacji).

4. Omówienie działalności organizacyjnej

Pani dr Piasecka pełniła bądź nadal pełni wiele ważnych funkcji administracyjnych w swojej uczelni, m.in. takich jak zastępca dyrektora Instytutu Rusycystyki, członek Rady Wydziału Filologicznego, członek Rady Instytutu Rusycystyki, członek Rady Dydaktycznej Instytutu Studiów Wschodnioeuropejskich, sekretarz Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej, członek Wydziałowej Komisji Wyborczej, członek zespołu ds. programów dydaktycznych czy koordynator systemu ECTS na studiach licencjackich i magisterskich.

Należy tu odnotować aktywność organizacyjną dr Piaseckiej na niwie wydawniczej. W latach 2006–2018 była sekretarzem, a później, w latach 2020–2025 redaktorem naczelnym „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Linguistica Rossica”. Od 2025 roku pełni funkcję zastępcy redaktora naczelnego oraz redaktora sekcji językoznawczej czasopisma „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Rossica”.

Habilitantka uczestniczyła w organizacji następujących konferencji: V Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Aktualne problemy semantyki i stylistyki tekstu” (Łódź 2014), Międzynarodowa Konferencja Naukowa „POLYSLAV” (Łódź 2018) oraz „Мир языка – Мир в языке” (Kijów 2015, 2017, 2019, 2025). Ponadto w roku 2022 współorganizowała ważne dla społeczności akademickiej wydarzenie – jubileusz pracy naukowej prof. dr. hab. Jarosława Wierzińskiego.

5. Informacja dotycząca popularyzacji nauki

Warto odnotować, że Pani dr Piasecka działa na rzecz środowiska lokalnego, popularyzując wiedzę o języku wśród uczniów szkół średnich. Wygłosiła dla nich kilka wykładów, m.in. *Bracia mniejsi wokół nas – inspiracje, nominacje, asocjacje* (2015) i *Kilka słów o frazeologii, czyli jak mówić ciekawie i obrazowo* (2022).

6. Podsumowanie

Pomijając uwagi krytyczne, z których część dotyczy aspektów technicznych, monografia Pani dr Agaty Piaseckiej pt. *Człowiek w relacji ze zwierzętami hodowanymi. Lingwistyczne studium antropocentryzmu (na podstawie polskich i rosyjskich frazeologizmów animalistycznych)*, zgłoszona jako najważniejsze osiągnięcie naukowe, stanowi oryginalny,

istotny wkład w rozwój polskiej myśli językoznawczej, szczególnie w zakresie frazeologii. Autorka udowadnia, że potrafi samodzielnie zaprojektować i sprawnie przeprowadzić badania porównawcze zebranego przez siebie bogatego materiału językowego.

Inne aktywności będące przejawem działalności naukowej Pani dr Agaty Piaseckiej (artykuły w czasopiśmie i rozdziały w tomach zbiorowych, referaty wygłoszone podczas konferencji, redakcja tomów zbiorowych), również zasługują na pozytywną opinię. Pod względem tematycznym i metodologicznym dorobek naukowy Habilitantki stanowi spójną całość.

Nie należy pomijać działalności dydaktycznej Pani Doktor (nie tylko prowadzonych zajęć, ale także – szczególnie – podręczników i opieki nad studenckim kołem naukowym), organizacyjnej (licznych funkcji pełnionych na Uniwersytecie Łódzkim, organizacji konferencji i redakcji czasopism) oraz popularyzatorskiej (wykładów dla młodzieży). Wypada również docenić współpracę Habilitantki – na różnych poziomach aktywności akademickiej – z naukowcami z zagranicznych uczelni.

Reasumując, dorobek naukowy Pani dr Agaty Piaseckiej (a także Jej aktywność na innych polach działalności akademickiej) spełnia – pod względem jakościowym i ilościowym – określone w stosownych przepisach wymagania dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa.

dr hab. Danuta Stanulewicz, prof. UG